

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VIII. Vtrùm Deus cognoscat futura disparata: aut etiam impossibilia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

eadem principii debet, a quibus praevidetur processus in statu conditionato.

enim in statu conditionato, solum videretur consensus Petri processurus ex principiis indifferentibus, in statu absoluto additur novum principium, scientia scilicet conditionata, quae necessariam habet connexionem cum consensu, ita ut illa stante, non possit non elici. Respondetur, non addi novum principium proximum ac simpliciter antecedens, & influens in consensum, sed tantum principium remotum ac subsequens, supponensque consensum aliquo modo futurum, & in eum nullum habens influxum, sed tantum applicans principia influentia, ut dictum est num. septimo: hujusmodi autem principium, ut dixi, non officit libertati, cum eam supponat aliquo modo exercitam.

X. Consensus conditionatus aliquo modo subsequitur consensum absolutum, & ab eo dependet.

Addo ulterius, consensum conditionate futurum subsequi quodammodo consensum absolute futurum; nisi enim Petrus absolute foret consensus per hanc inspirationem actu a parte rei positum, non esset consensus conditionate, seu si poneretur. Cum ergo scientia conditionata supponat consensum conditionate futurum, & hic, ut dixi, aliquo modo subsequatur consensum absolutum, & ab eo futuro dependeat, scientia etiam conditionata est aliqua ratione posterior consensu absoluto, & ab eo similiter dependens.

SECTIO OCTAVA.

Utrum Deus cognoscat futura disparata; aut etiam impossibilia.

I. Quid per propositiones disparatas intelligatur.

DISPARATA illa vocantur, quorum unum nullo modo ad inferendum aliud conducit: ut, Si Aquila volat, Petrus peccabit; & alia id genus. Videtur ergo, haec etiam a Deo cognosci debere: haec enim propositiones vel sunt verae vel falsa, non minus quam aliae de objectis vel conditionate, vel absolute futuris: nec enim minus videntur contradictoriae haec duae propositiones, Si Aquila volat, Petrus peccabit; Si Aquila volat, Petrus non peccabit, quam haec, Aquila volat, & Petrus peccabit: Aquila volat, & Petrus non peccabit, cum idem utrobique sit objectum.

II. Prima opinio est futura disparata a Deo cognosci.

Hujus resolutionis quaestio ex eo dependet, ut sciatur, quem sensum hujusmodi conditionales propositiones disparatae faciant. P. Suarez in hoc Opusculo, lib. 2. c. 6. n. 4. ait, illas concomitantiam solummodo, seu coexistentiam illorum duorum inter se importare, sicque veras esse si res illae sibi coexistant; sin minus, esse falsas. Addit tamen, improprium esse modum loquendi, & propositiones illas aptius explicari per particulam quando, ut, Quando hoc fuerit, alterum etiam erit, quam per particulam conditionalem si.

III. Explicari nequeunt haec propositiones per particulam quando.

Sed contra hoc est, nam licet explicari fortasse possint haec propositiones per particulam temporalem quando, ubi utraque pars est de praesenti, vel de futuro; at ubi altera est de praesenti, altera de futuro, ut in exemplis adductis, Si aquila volat, Petrus peccabit &c. non possunt haec propositiones enunciari per particulam quando, nec significatur coexistentia illorum objectorum cum alterum sit de praesenti, alterum de futuro, sicque non coexistunt.

IV. In propositionibus conditionatis semper importatur illud.

Imò in istis propositionibus, etiamsi ponatur utraque pars de praesenti, vel utraque de futuro, probabilius est, nunquam importari meram concomitantiam, sed quandam illationem, ita ut id quod importatur sub conditione, sit aliquo modo con-

R.P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

ducens ad positionem alterius. Sensus itaque harum propositionum, Si aquila volat, Turca saltat: si Petrus peccabit, Paulus dormiet &c. est instar aliarum propositionum conditionalium & universim innuit connexionem inter partem quae sub conditione importatur, & aliam, nec quancunque connexionem, sed talem ut pars illa conducat aliquo modo ad inferendam aliam. Unde, aliud sine dubio affirmat, qui dicit, Si Petrus cras petierit librum a Paulo, dabit ei; & qui dicit, Si cras gallus canet, Petrus dabit Paulo librum, in prima enim propositione insinuat, petitionem habere influxum aliquem in donationem libri, quod nec est, nec innuitur in secunda.

XI

V.

Quid ad rationem contradictionis requiratur in conditionatis

Ad id quod opponebatur, nempe, has & similes propositiones, Si aquila volat, Petrus peccabit; Si aquila volat, Petrus non peccabit, esse contradictorias. Respondeo, non esse contradictorias, sed utramque esse affirmativam, & falsam. Quod utraque sit affirmativa, patet, quia propositio conditionalis, secundum Dialecticos, est hypothetica, cujus quatuor sunt species, copulativa, disjunctiva, conditionalis, & causalis: tamdiu verò propositio hypothetica est affirmativa, quamdiu copula, seu id quod est instar copulae (quod in conditionali est ipsa conditio) non negatur, ut in his duabus propositionibus contingit. Quod verò utraque sit falsa, probatur; importat enim prima propositio, volatum aquilae esse aliquo modo causam peccati Petri: secunda è contrario denotat, esse aliquo modo causam negationis peccati illius; quorum utrumque est falsum.

VI.

Quae propositiones conditionales sint contradictoriae.

Ut ergo sint contradictoriae haec propositiones, adhiberi debet regula, quam ad efficiendam propositionem contradictoriam Dialectici adhibendam praescribunt, & in propositionibus hypotheticis est omnino necessaria; nempe, ut particula non toti propositioni praefigatur; unde, contradictoria hujus, Si aquila volat, Petrus peccabit, non est haec, Si aquila non volat, Petrus non peccabit, sed haec, Non si aquila volat, Petrus peccabit, & haec propositio est vera, idque licet de facto & aquila volet, & Petrus sit peccaturus; haec enim particula negativa non negat vel volatum aquilae, vel peccatum Petri secuturum, nec etiam utrumque simul, sed solum negat volatum aquilae quidquam hinc & nunc conducere ad inferendum peccatum Petri; quod est verum, nisi Petrus ex volatu aquilae sumpturus sit occasionem peccandi, quod ut plurimum non contingit.

VII.

Regula pro dignoscendis propositionibus conditionalibus.

Unde etiam, ut rectè advertunt Dialectici, conditionalis propositio rectè resolvitur in causalem, & ex hac à posteriori discerni potest veritas ejus vel falsitas: illa enim conditionalis de futuro, cujus postea causalis est vera, fuit vera, & è contra: sic ergo, cum haec propositio sit falsa, Quia aquila volabat, Petrus nunc peccat, ita & falsa erat illa, Si aquila volat, Petrus peccabit. Si tamen ullo modo pars conditionata juvet ad inferendam aliam, sive ut causa, vel physica, vel moralis, sive ut conditio, propositio est vera; & hujusmodi conditionata novit Deus; sed non sunt disparata: alia autem non novit, nisi forte quis propterea dixerit, Deum illa nosse, quòd novit propositionem esse falsam; sed hoc non est quod inquirimus in praesenti.

VIII.

In sacra Scriptura non sunt conditionales disparatae.

Dices: etiam in ipsa sacra Scriptura reperiri propositiones hujusmodi conditionales disparatas: sic enim libro 4. Regum, cap. 13. dixit Elizeus Propheta ad Regem Joas, Si percussisses sexies aut septies (terram) percussisses Syriam usque ad consumptionem: quae autem connectio inter percussorem illam terrae,

TEXVS I.

& Syriae internecionem? Respondetur, physicam quidem inter hæc connexionem nullam fuisse, fuisse tamen moralem; sciebat siquidem Propheta, decrevisse Deum, si id sexies vel septies fecisset, fore ut cum eo concurreret ad omnimodam Syriae destructionem.

IX. Neque hinc inferas, nulla omnino esse objecta disparata, cum nihil planè sit, quod Dei voluntatem movere nequeat ad aliud intuitu illius ponendum: Respondetur enim, ad hoc ut propositio non sit disparata, non sufficere quòd res aliqua movere Deum possit ad aliam propter illam ponendum, sed requiritur ut actus eum moveat, seu quòd statuerit Deus, si illa ponatur, aliam etiam ponere.

X. Quæres, utrùm Deus cognoscat objecta conditionata sub conditione impossibili, ut, *Si Bucephalus fieret homo, & tentaretur, peccaret, & similia.* Ego certè universam cognitionem horum objectorum Deo negari non posse censeo: dum enim homines (quod sæpe faciunt) huiusmodi propositiones eliciunt, *Si lapis esset equus, hinniret, curreret, &c. Si equus esset avis, volaret, cantaret, & sic de aliis;* Deus videns hos actus, novit eos esse veros vel falsos, ergo in iis cognoscit objecta, & novit ea ita se habere, vel non habere sicut ab actibus enunciantur; ergo si homines hæc norint, novit etiam illa in actibus illis Deus. Utrùm autem ea etiam noverit immediatè, probabilior videtur pars negativa; tum quia otiosæ videntur ejusmodi cogitationes; tum etiam quia non est eadem ratio cur Deus cognoscat conditionata impossibilia, quæ est de cognitione conditionatorum possibilium; horum enim cognitio ad rectam Universi administrationem, & ut Deus de rebus prudenter disponat, utilissima est, ne dicam necessaria; quod in cognitione impossibilium non reperitur.

SECTIO NONA.

Utrum Deus cognoscat actus suos liberos, tum conditionatos, tum absolutos.

I. Quoad primum, multò probabilius videtur, Deum huiusmodi actus suæ voluntatis conditionatos cognoscere; tum quia non minùs cognoscibiles sunt quàm actus nostræ voluntatis, & res omnes aliæ; tum quia Deus novit, si homo non peccasset, se habiturum fuisse decretum non affluendi carnem humanam, saltem possibilem: decretum item salvandi Judam, si in gratia ad finem usque vitæ perseverasset.

II. Licet verò hoc etiam in aliquo alio actu suo cognoscere possit, ut in voluntate seu decreto conditionato quod jam habet salvandi omnes si moriantur in gratia, nil tamen obstat quòd minùs id immediatè etiam in se cognoscat, nempe si tali vel tali modo mundum creasset, se talia vel talia decreta habiturum fuisse: quæ tamen vocanda nècne sint decreta futura, cum quidquid in Deo est, æternum esse necesse sit, quæstio est de modo loquendi. Nec magis hinc læditur libertas Dei ex hac scientia conditionata suorum actuum, quàm lædit nostram scientia conditionata quam habet Deus nostrorum: de quo dictum est sect. septimâ, & plura adjiciuntur, cum de prævisionibus.

III. Quoad secundum de decretis absolutis, extra controversiam videtur, Deum decreta sua absoluta de futuris cognoscere; nec enim est cur non æquè

illa cognoscat ac cætera omnia; imò aliàs se perfectè etè non comprehenderet. Probatur ex illo 1. ad Corinth. cap. 2. v. 10. *Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei:* id est, ut hoc loco explicat S. Thomas, abditissima etiam Dei consilia, decretaque libera divinæ voluntatis. Quod ibidem magis in particulari declarans Apostolus adjungit: *Quis enim scit hominum, quæ sunt hominis, nisi spiritus, qui in ipso est? ita & quæ Dei sunt, nemo novit nisi spiritus Dei.* Hoc autem dictum Apostoli intelligendum esse de decretis Dei liberis, videtur manifestum, hæc enim sunt in hominibus, quæ aliis sunt ignota, & ei soli qui ea habet, sunt perspecta, atque us quibus ipsi visum fuerit illa aperire.

Non tamen puto, Deum priùs decreta illa videre quàm sint, vel ratione nostrâ futura sint; scientia enim non minùs in his, quàm aliis omnibus, supponit objectum futurum, licet fortè in his decretis peculiaris ratio sit cur potius dicantur esse simul cum scientia visionis ad ipsa terminata, quàm decreta conditionata, cum sit necessaria inter utraque connexio, & ab his ad illam, & è contrâ, valeat consequentia: ex eo enim quòd scientia hæc videat futura, non possunt non esse futura; & è contrâ, si sint futura, necessariò ab hac scientia cognoscuntur; unde, neutrum est altero prius subsistendi consequentia.

Aliquo tamen modo videntur decreta hæc absoluta priora quàm sit scientia visionis, suntque conditio illam antecedens, ad eum modum quò, secundùm Theologos communiter, res omnes futuræ creatæ sunt priores aliquo modo scientiæ visionis ad ipsas terminatæ, & earum futuritio est conditio aliquo modo prærequisita ad hanc Dei scientiam. Unde docent passim Theologi, hanc causalem esse falsam; ideo res sunt futura quia Deus eas novit per scientiam visionis; sed è contrâ, & alioqui, inquam, nisi scientia visionis sublequeretur actus nostros jam futuros, tolleretur libertas.

SECTIO DECIMA.

Quomodo Dei præscientia stet cum hominum libertate.

LIBERTATEM hominis nullâ non ætate impugnarunt hæretici, voluntatemque nostram non sui juris esse, sed innatâ quadam vi ac pondere ad omnia necessariò ferri dixerunt. Impium hoc dogma, in ipsis nascentis Ecclesiæ exordiis primus docuit Simon Magus, hæreticorum antesignanus: hunc postea secuti sunt Manichæi, Wiclefius, & alii. Quem etiam errore obvis ulnis amplexi sunt nostri temporis novatores, Lutherus, Calvinus, Beza, Melancthon, cum totâ sequacium cætervâ, cumque inter præcipuos sectæ suæ articulos recentent; eo nimirum consilio, ut sopitis utunque, amissâ libertatis obtentu, obluçantis semper conscientie clamoribus, qui se vel invitit identidem solent ingerere, liberius sese in omni turpitudinum cæno, nullo inturbante, volent. Horum proinde errorem, quatenus generatim voluntatis humanæ libertatem negat, latè confutavi in Prometheo Christiano, Disp. decima tertia: ubi etiam triplex Fati genus, quo nonnulli mentes hominum teneri asserebant, rejeci.

Ad rem verò præsentem, qui cum Dei præscientiâ libertatem hominis conciliare non poterunt, quidam fuerunt ex Ethnicis, inter quos Cicero de Fato, & Lib. 2. de Divinatione, cum capere

IX. Quæ moralis connexio in conditionabilibus requiritur, ut fiat vera.

X. Quid de propositioibus sub conditione impossibili censendum.

IV. Decreta Dei libera sunt simul subsistenti consequentia cum scientiâ visionis.

V. Quo sensu decreta libera sunt priora scientiâ visionis.

I. Homini libertatem omni tempore impugnarunt hæretici.

Cur libertatem hominis ita mortificatus negat hæretici.

II. Quomodo præscientia cum hominum libertate fieri non possit.